

„თურქეთმა პირველმა ბამობვიწოდ დახმარების ხელი“

ალნიშნა საქართველოს
ეკონომიკის ყოფილმა
მინისტრმა ვლადიმერ
პაპავამ ჩვენს კორესპონ-
დენტთან ალექსანდრე
ფირცხალავასთან საუბარში

"İLK OLARAK TÜRKİYE BİZE YARDIM ELİNİ UZATTI"

ღანიბადა 1955 წელს თბილისში, ზაშუალო სკო-
ლა დაამთავრა ოქროს მედლით. უმაღლესი განათ-
ლება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში
მიიღო ეკონომიკური კიბერნეტიკის სპეციალობით.
შრომითი საქმიანობა საქართველოს მეცნიერებათა
აკადემიის ეკონომიკისა და სამართლის ინსტი-
ტუტში დაიწყო. საკანდიდატო დისერტაცია დაიცვა
1982 წელს მოსკოვის ეკონომიკურ-მათემატიკური
ინსტიტუტის ასპირანტურის დამთავრების შემდეგ,
ხოლო 7 წლის შემდეგ თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტში დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია.
1991 წელს არჩეულ იქნა მეცნიერებათა აკადემიის
ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორად. არის პრო-
ფესორი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
წევრი, სხვადასხვა საერთაშორისო აკადემიის
და საზოგადოებების წევრი. 1994 წლიდან 2000
წლამდე იყო საქართველოს ეკონომიკის მინისტრი.
ამჟამად მუშაობს სტრატეგიისა და საერთაშორისო
ურთიერთობათა კვლევის ცენტრში
ჰყავს მეუღლე და ორი შვილი.

– ბატონო ვლადიმერ, თქვენ საკმაოდ ახალგაზრდა მი-
ვიწვიეს მთავრობაში, თანაც იმ დროს, როდესაც სამოქა-
ლაქო ომის შემდეგ, საქართველოს ეკონომიკა მთლიანად
იყო დანგრეული. ვაკვიზიარეთ, თუ შეიძლება თქვენი მო-
საზრება იმ დროისათვის შექმნილ ვითარებასთან დაკავში-
რებით.

39 წლისა ვავხდი ეკონომიკის მინისტრი. ამ დროს ვი-
ყავი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი,
ინსტიტუტის დირექტორი, არ მქონდა სამეურნეო პრაქტი-
კული მუშაობის გამოცდილება. ქვეყანა ახალი გამოსული
იყო ნგრევის პროცესიდან, უმძიმეს მდგომარეობაში იმყო-
ვებოდა. მას არ გააჩნდა ბიუჯეტი, ეკონომიკური ვარდნა
ფანტასტიკური იყო, ინფლაცია 50–70 პროცენტს აღწე-
და. მიმოქცევაში იყო დროებითი ვალუტა – კუპონი, რო-
მელიც არ უყვარდა მოსახლეობას და, სიმართლე რომ
ვთქვათ, არც მთავრობას. კუპონით მხოლოდ პურის ყიდვა
და ერთი-ორი სახეობის მომსახურების საფასურის გადახ-
და თუ შეიძლებოდა. რეალურ მიმოქცევაში რუსული ვა-
ლუტა გამოიყენებოდა. ეს იყო პერიოდი, როდესაც ზოგი-

Gürcistan Ekonomi Eski Bakanı Vladimer Papava,
Gürcistan ekonomisinin son on yılını YENİ KÖPRÜ der-
gisine değerlendirdi. Röportajı Alexandre Pirskalavas
gerçekleştirdi.

– Vladimer Bey, siz oldukça genç bir yaşta hükümette
görev aldınız. O zamanlar iç savaş vardı ve Gürcistan
ekonomisi de kötü bir durumdaydı. O dönemle ilgili
neler söyleyeceksiniz?

– 39 yaşında Ekonomi Bakanı oldum. Bu göreve gelme-
den önce Gürcistan Bilimler Akademisine bağlı Ekonomi
Enstetütü Müdüzü idim. Ekonomi konusunda pratiğe sahip
değildim. Üstelik Gürcistan kötü bir süreçten geçiyordu.
Şartlar hakikaten çok ağırdı. Bütçe denilebilecek bir şey
yoktu ortada. Ekonomi inanılmaz boyutlarda gerilemişti.
Enflasyon aylık % 50-70 arasında seyrediyordu. Para bir-
imi olarak geçici bir süre için Kupon kullanılıyordu.
Kupon ne hükümet ve ne de halk nezdinde bir değere
sahipti. Reel sektörde Rus rublesi kullanılıyordu. Kupon,
sadece ekmek ve bazı önemsiz hizmetlerin alımında kul-
lanılıyordu.

O dönemde parlamento başkanı dahil bir çok yetkili
Gürcistan'ın kendi ekonomisini yeniden canlandırarak ve
yönetecek gücü kalmadığını düşünüyordu. Tek çıkış yolu
olarak da Rus rublesine geçiş gösteriliyordu. Bu da
Gürcistan'ın ekonomik bağımsızlığını yitirmesi anlamına
geliyordu tabii ki. Bu gibi düşünceler hükümet ve halkın
çoğunluğu tarafından itibar görmüyordu elbette.

1993 yılında parlamentoda, ekonomik krizden çıkış ile
ilgili bir çalışma grubu oluşturuldu. Çalışma grubunda
bulunan eski öğrencilerimden çalışmalara katılma teklifi
geldi. Bu teklifleri geri çevirmedim ve hep birlikte ortak
arayışımız başlamış oldu. Böylece ülke ekonomisinin kriz-
den çıkışı ile ilgili 18 aylık bir program hazırlayıp Devlet
Başkanı Eduard Şevardnadze'ye sunduk.

ერთმა თანამშრომლობის პარტნიორმა, კერძოდ, პარლამენტის იმ-
დროინდელმა სპიკერმა გამოთქვა მოსაზრება, რომ ქვეყანა
ვერ შეძლებს საკუთარი ეკონომიკის დამოუკიდებლად
აღდგენას და მართლაც, გამოსავალს „რუბლის ზონაში“
შეველა მიანდათ, რაც ეკონომიკური დამოუკიდებლობის
სადროლად დაკარგვას ნიშნავდა. ასეთი მიჯვამა არ შე-
ესამძებოდა ერსა და ხელისუფლების ძირითადი ნაწილის
მისწრაფებებს. 1993 წელს, პარლამენტის ერთ-ერთმა
ფრაქციამ შექმნა კომისია, რომელსაც ეკონომიკური კრი-
ზისიდან ქვეყნის გამოყვანის პროგრამის შედგენა დაეკავა.
კომისიის შემადგენლობაში იყო რამდენიმე ყოფილი ჩემი
სტუდენტი. მათ მოხვედრეს დაგზარდილი პროგრამის შექ-
მავებაში. უარი ვერ ეუთხარა და ერთობლივი ძალებით
შევედგეთ საქმასობას. ასე შეიქმნა ქვეყნის ეკონომიკის
კრიზისული მდგომარეობიდან გამოყვანის 18-თვიანი პრო-
გრამა, რომელიც შემდგომ წარედგინა სახელმწიფოს
მეთაურს, ბატონ ვლადიმერ შვეარდნაძეს. დოკუმენტში შე-
ფიოდ იყო გამოკეთილი ჩვენი
ძირითადი შეხედულებანი: კატეგო-
რიული უარი „რუბლის ზონასთან“
მიერთებაზე, პრაქტიკული მოთხოვნა
ახალი ეროვნული ვალუტის შემ-
ღების შესახებ, სწრაფი და მიზან-
მიმართული ეკონომიკური რეფორმე-
ბის აუცილებლობა: უფრო, სწო-
რედ ამან განაპირობა ჩემი მიწვევა
ხელისუფლებაში ელვარდ შვეარდ-
ნაძის მიერ.

მუხტავად იმისა, რომ არასოდეს
გამანდა მისწრაფება მშაროველ რი-
განობში შემოაბისკენ, ჩემს თავს
უფლება ვერ მიეცეო უარი მეთქვა ამ
წინადადებაზე, ვინაიდან სამშობლოს
უჭირდა, ხოლო მე, როგორც ეკონო-
მისტი, ევროპული შეხედულებები
მქონდა კრიზისის დაძლევის გზების შესახებ.

პირველი ამოცანა, რომელიც მე და ჩემმა რამდენიმე
თანამოაზრემ დავისახეთ, პიპერინფლაციის შექერება და
ფულის რეფორმის განხორციელება იყო. ამისათვის სა-
ჭირო გახდა პურის ბაზრის რეგულირება. ეს ნაბიჯები
უნდა გადადგმულიყო დაჩქარებული პივეტიზაციისა და
სტრუქტურული რეფორმების ფონზე. ზუსტად გათვლილი
ეკონომიკური და საფინანსო ღონისძიებების მეშვეობით
მოხერხდა უმთავრესი ამოცანის გადაჭრა – 1995 წელს
მშობულებაში შემოვიდა სტაბილური და კონვერტირებადი
ქართული ეროვნული ვალუტა.

– თქვენი ეკონომიკური გუნდის ძირითად მიღწევად
ითვლება პური, იმ დროისათვის მოსახლეობის მთავარი
საკვები პროდუქტით უზრუნველყოფა. როგორ მოხერხდა
ამ შეტად მტკიცეული პრობლემის გადაჭრა?

– დანს, ეს იყო საბაზრო ეკონომიკის თვისებების საკუ-
თესო წარმოჩენა. მართალია, მას შემდეგ 5 წელი ვაიდა,
მაგრამ დღესაც შეადგება, რომ ეფეფი იმ გუნდის წევრი.
ამ რთული ამოცანის გადაწყვეტას ჩვენ ფსიქოლოგიური
ფაქტორების გათვალისწინებით მივედგეთ. მოსახლეობა
კარგეული ნოსტალგიას განიცდიდა საბჭოური დროის ფა-
სების, კერძოდ, პურისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორ-
ტით მგზავრობის ირთებულების მიმართ. ამიტომ, ეროვნე-
ლი ვალუტის შემოღებისას, დავაწესეთ ღარიბ გაცვლილი

Programda yer alan temel madde şu idi: Para birimi
olarak rubleyi kabul etmeyip, milli para birimine geçmek,
hızlı ve belirli bir hedef güdülererek ekonomik reformlar
gerçekleştirmek.

Hazırlanan bu program neticesinde Eduard
Şevardnadze beni hükümete aldı. Hükümette bir yönetici
olarak çalışma isteğim hiç yoktu aslında. Buna rağmen,
ülkedeki zor durumu düşünerek, olumlu bir yaklaşım
sergiledim. Bir ekonomi uzmanı olarak krizden çıkış yol-
ları hakkında önerilerim oldu.

İlk önce, ben ve arkadaşlarım enflasyonun durdurul-
masını ve para birimi reformunu hedef aldık. Bunun için
de ilk olarak, ekme piyasasının düzenlenmesi gerekiyordu.
Özelleştirme sürecinin hızlandırılması ve yapısal
reformların gerçekleştirilmesi de faaliyetlerimizin önemli
bir parçasını oluşturuyordu.

İyi hedeflenen ekonomi
programı ve finansal fa-
aliyetler sonucu amacımıza
ulaştık. 1995 yılında Gürcü
milli parası lari güven ve
istikarla yürürlüğe girdi.

– Ekonomi grubunuzun
en büyük başarısı olarak,
halkın temel gıda maddesi
olan ekmeğe olan talebin
tamamıyla karşılanması
gösteriliyor. Bu acil sorunu
nasıl aştınız?

– Pazar ekonomisinin
uygulanabilmesi açısından
grubumuz birçok verimli faaliyette bulundu. Sözümlü etti-
ğiniz sorunun aşılmış olması benim için bugün de bir
gurur meselesi.

Psikolojik faktör çok önemliydi. Çünkü halk, Sovyet dö-
nemindeki gibi ekme ve kamu araçları toplu taşımacılık
fiyatlarının düşük olması hayaliyle yaşıyordu. Dolayısıyla,
milli para birimi lariye geçilerek, ekme fiyatı 30 tetri,
kamu araçları toplu taşıma fiyatı 5 tetri olarak belirlendi.
Bu sürecin devamı olarak, ekme piyasasının serbest hale
getirilmesini teşvik ediyorduk. Ekme fiyatının artmasın-
dan dolayı halka para yardımı yapıyor, ekme üretiminin
özelleştirilmesi konusunda çalışmalarda bulunuyorduk.

1996 yılında ekme üretiminin devlet kontrolünden ali-
narak özel sektöre devredilmesi ve fiyatların serbest bi-
rakılmasına rağmen ekme ve taşıma fiyatları aynı kaldı.
Böylece ekme sorunu halledilmiş oldu. Bu konuda,
Gürcistan'a dost ülkeler ve Avrupa Konseyi de yardımlar-
da bulundular. Ancak burada, Türkiye ve Türk iş adamları
tarafından yapılan yardımların ayrı bir yeri olduğunu
belirtmek gerekir. Gürcü halkı, tarihinin en zor günlerinde
komşu ülke Türkiye'nin bize uzattığı yardım elini hiç bir
zaman unutamaz.

კურსი იმ დონეზე, რომ პურის ფასი ყოფილიყო 30 თეთრი, ხოლო ტრანსპორტით მგ ზავრობის საფასური – 5 თეთრი. ამ პროცესის პარალელურად ზორციელდებოდა პურის ბაზრის ლიბერალიზაცია: ვზრდიდით პურის ფასებს, ეძლევიდით მცირე კომპენსაციას მოსახლეობას და იმავედროულად ვაზორციელებდით პურპროდუქტების წარმოების სისტემის დენაციონალიზაციას და უკვე 1996 წლის ზაფხულისათვის გვექონდა სახელმწიფოსაგან სრულიად დამოუკიდებელი პურის ბაზარი – ფასები განთავისუფლდა, მაგრამ არ შეცვლილა.

ასე მოიხსნა ყველაზე დიდი პრობლემა, რომელიც დაკავშირებული იყო პურთან. უნდა ითქვას, რომ ამ საქმეში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს საქართველოს მეგობარმა ქვეყნებმა, ევროსაბჭომ. მაგრამ გამორჩეულად მინდა აღვნიშნო ის წვლილი, რომელიც შეიტანეს თურქეთის მთავრობამ და ბიზნესმენებმა. ქართველი ხალხი არასოდეს დაივიწყებს, რომ უმძიმეს პირობებში მეზობელმა თურქეთმა გამოგვიწია დახმარების ხელი. თურქული ფქვილი, პურის საცხობი და მრავალი სხვა პროდუქტი თუ სამრეწველო საქონელი, ყველა ეს ტვირთი უწყვეტ ნაკადად მოედინებოდა საქართველოს მაგისტრალურ გზებზე. ეს ნიშნავდა იმას, რომ თურქეთსა და საქართველოს შორის მყარდებოდა ახალი, ცივილიზებული ურთიერთობები, რომ ჩვენი ორი ქვეყანა პრაქტიკულად შეუდგა „აბრეშუპის“ გზის აღორძინებას.

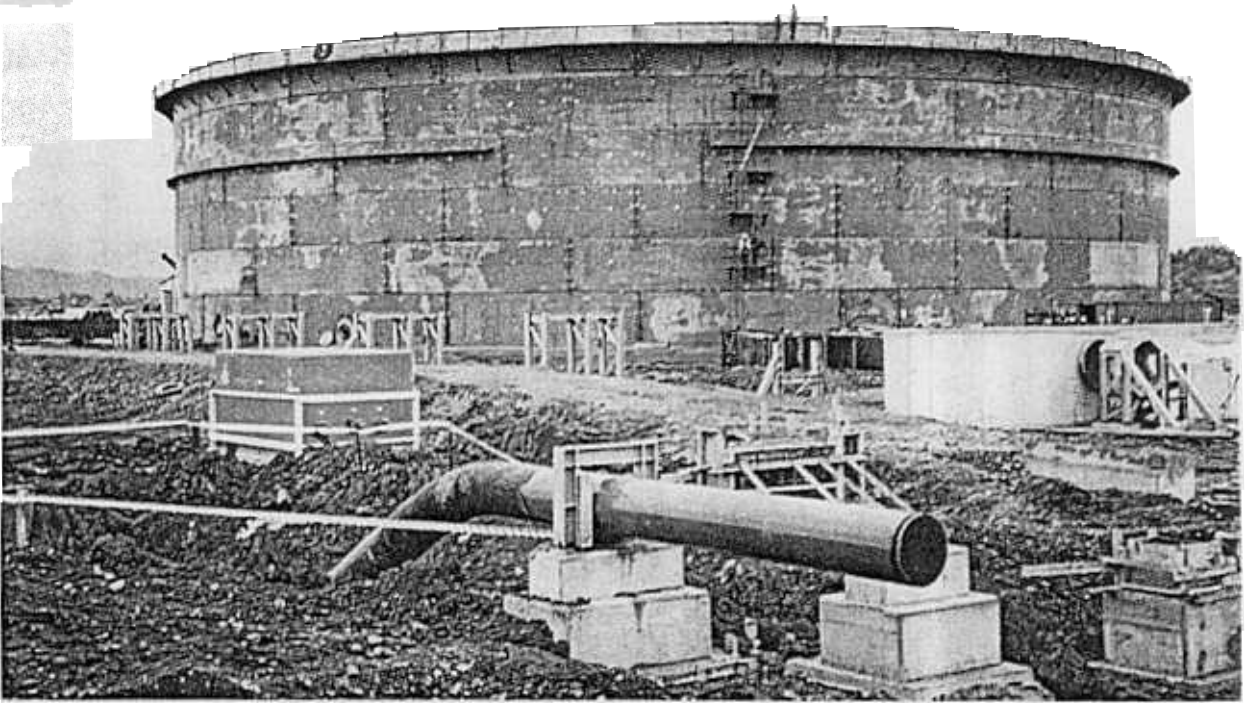
– საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდში საქართველოში ჩამოყალიბდა საკმაოდ ძლიერი და მრავალფეროვანი ინდუსტრია. მასში წარმოდგენილი იყო შავი და ფერადი მეტალურგია, ჩარხმშენებლობა, საავიაციო თუ საავტომობილო, ქიმიური თუ მსუბუქი მრეწველობა, ელექტრონიკა, რადიოტექნიკა და მრავალი სხვა დარგი. დღეს ყველა ეს

Türkiye'den Gürcistan'a un, ekmeK, fırın malzemeleri ve diğEr ihtiyaçlar kesintisiz olarak geliyordu. Türkiye ile Gürcistan arasında yeni medenî iliřkiler kurulmaya bařladı. Ülkelerimiz, Büyük İpek Yolu projesinin hayata geçirilmesi için çalışıyor.

– Sovyetler Birliđi döneminde Gürcistan'da oldukça güçlü bir ağır sanayi ađı kurulmuřtu. Kara ve renkli demir üretimi, havacılık ve otomotiv sektörü, kimya sanayi, elektronik, radyoteknik ve hafif sanayi bulunuyordu. Bugün bu üretim birimleri durdurulmuş durumda. Bunun yanında, tecrübeli ve yetenekli kadrolar kullanılmamaktadır. Hükümet ekonomiyi canlandırmak için neler yapmalıdır?

– O döneme ait ekonomiyi örnek almak isabetli bir karar olmaz. Bu soruyu tarihî açıdan değerlendirmemiz gerekiyor. Bizde ağır ve hafif sanayi üretimi yapan fabrikalar bulunuyordu, bu doğrudur. Fakat ürünlerin kalitesiz ve rekabet gücünden yoksun olduğunu da unutmayalım. Personelin iş kabiliyetlerine karşılık, üretim araçları ve makineler eski ve kalitesizdiler. Yabancı uzmanlar, Sovyetler Birliđi'ndeki sanayi tesislerini 'çalışan teknik müze' olarak adlandırıyorlardı. Bu gibi eski tesisleri onarmak yerine yenilerinin kurulması daha mantıklı.

Bu günlerde Gürcistan'a yatırım yapılması konusu büyük önem kazanıyor. Yatırımlar sonucu yeni teknolojileri kullanarak, pazara rekabet gücüne sahip ürünler sürebiliriz. Bunun örnekleri vardır. Beş yıl önce Alman iş adamlarının Tiflis Konfeksiyon ayakkabı fabrikasına yap-

ბაკო-სუფსის ნავთობსადენი
Bakü-Supsa Petrol Boru Hattı

საწარმო პრაქტიკულად გაჩერებულია. დარჩა კვალიფიციური კადრები, რომელთა ცოდნა და გამოცდილება არ გამოიყენება. რა გზა უნდა აირჩიოს მთავრობამ, რათა დაიწყოს ჩვენი ეკონომიკის გამოჯანსაღება?

– მრეწველობის აღორძინება იმ სახით, რომლითაც იგი ჩამოყალიბდა საბჭოთა პერიოდში, ვეღარ მოხერხდება. ამ პრობლემას ისტორიულ ჭრილში უნდა შევხედოთ. დიას, ჩვენ გავგაჩნდა მრავალი დიდი თუ მცირე საწარმო, რომლებიც ამზადებდნენ სხვადასხვა სახეობის ნაწარმს. მაგრამ, ისიც ხომ გვახსოვს, რამდენად უხარისხო და არაკონკურენტუნარიანი იყო ეს პროდუქცია. ამის ძირითადი მიზეზი კადრების დაბალი კვალიფიკაცია კი არ იყო, არამედ მორალურად და ფიზიკურად მოძველებული მოწყობილობა–დანადგარები, რომელთა განახლება არ ხდებოდა ათეული წლების განმავლობაში. ამიტომაც უწოდებდნენ უცხოელი ექსპერტები საბჭოთა კავშირში არსებულ საწარმოებს „მოქმედი ტექნიკის მუზეუმებს“. ცხადია, ასევე საწარმოების აღდგენა უფრო მეტ დანახარჯს მოითხოვს, ვიდრე ახლის აშენება.

დღეს საქართველოს წინაშე მძაფრად დგას ინვესტიციების მოზიდვის საკითხი. რომელთა საფუძველზე უნდა მოხდეს საწარმოების აღჭურვა ახალი ტექნიკითა და ტექნოლოგიებით. მხოლოდ ამ გზით ჩვენ შევძლებთ კონკურენტუნარიანი პროდუქციის გამოშვებას. ასეთი მაგალითები უკვე არსებობს. ხუთი წლის წინ გერმანელმა ბიზნესმენებმა შემოიტანეს ინვესტიციები თბილისის რამდენიმე სამკერვალო ფაბრიკაში, მოახდინეს მათი მოდერნიზაცია და აქ ქართული მკერავი ქალების მიერ იქმნება მსოფლიო სტანდარტების პროდუქცია, რომელიც ევროპულ ბაზარზე გადის.

– გასაგებია, რომ ხსნა არის სახსრების მოზიდვაში და დაბანდებაში, მაგრამ რით უნდა დაეაინტერესოთ ინვესტორები, რა პირობებია საჭირო?

– ძალზე ინტენსიურად ვმუშაობდით 1995–97 წლებში, როდესაც ქვეყანაში დაიწყო როგორც პოლიტიკური, ასევე მაკროეკონომიკური სტაბილიზაცია და ნიადაგი მომზადდა იმისთვის, რომ ქვეყანაში შემოსულიყო სერიოზული ინვესტიციები. ჩვენი გუნდისათვის ყველაზე საამაყო ის იყო, რომ 1996–1997 წლებში II პროცენტით მივალწიეთ ეკონომიკის ზრდას. მზადდებოდა შედეგად მსხვილი პროდუქტების განსახორციელებლად. მაგრამ 1998 წლის ლოდუს ქვეყანაში დაიწყო პოლიტიკური დესტაბილიზაციის ხასიათის მოვლენა, რომელთაც დაერთო ენციკლადი დეფოლტი რუსეთში. კვლავ უნდა ამავე განაპირობა ეკონომიკური მაკროეკონომიკის ვარდნა სახელმწიფოში, რასაც თავის მხრივ, დაემატა მთავრობის სტაბილური მკერავების საფუძვლის–სამაგისტრო სექტორში კრედიტული რაზმის აღება ასეთმა განვითარებამ, რაც ხელს შეწყობს სტაბილურ ეკონომიკაში შემოღობვას და საინვესტიციო პროგრამების შექმნას გამოიწვია. ასევე, ამასობაზე უნდა შევითხზავთ ერთადერთი ინვესტიციების მოსახილად აუცილებელია ხელსაყრელი ვარაუდის შექმნა, რაც გულისხმობს პოლიტიკური სტაბილიზაციის დაზარალებას და მთავრობის მიერ მიზანდასახული და განხრებული ეკონომიკური კურსის ვატარებას.

რამდენად მიმზიდველია ჩვენი ეკონომიკა თურქეთისათვის და რა პირობებზე უნდა იყოს აკრძალული თანახმობის უფლებიანი და ურთიერთსასარგებლო თანამშრომლობა?

ეკონომიკური

tıkları yatırım ve fabrikanın modernizasyonu sonucunda şu an, dünya standartlarına uygun ürünler üretilerek Avrupa piyasalarına sürülmektedir.

– Yatırımları teşvik etmenin bir küruluş yolu olduğu anlaşılıyor. Bu anlamda, yatırımcıların ilgilerini çekmek için hangi koşulların yerine getirilmesi gerekiyor?

1995-1997 yıllarında ülkede siyasi ve makro-ekonomik istikrarın kurulmasından sonra büyük yatırımcıların gelmesi için zemin hazırlandı. 1996-1997 yıllarında ekonominin büyüme oranı % 11'e yükseldi. Büyük projelerin hayata geçirilmesi için çalışıyorduk. Ancak, 1998 yılından itibaren ülkede başlayan siyasi istikrarsızlık ve Rusya ekonomik krizinin etkilerini yaşadık. Bu nedenlerden dolayı, ülkede ekonomi göstergeleri aşağıya doğru inmeye başlarken, bütçe ve finans sektörlerinde de hükümetin ciddi hataları söz konusu oldu. Bu olaylar doğal olarak yabancı finans çevrelerinde güvensizlik oluşturulmasına yol açtı ve yatırım programları askıya alındı. Sorumuzun cevabı olarak şunu söyleyebilirim: Yatırımcıları çekmek için siyasi istikrar ve hükümetin bilinçli ekonomi politikası yürütmesi, kısacası yatırımcı için uygun ortamın hazırlanması gerekmektedir.

– Gürcistan ekonomisi ile Türkiye ekonomisinin ne gibi ilişkileri olabilir? Eşit haklara dayalı karşılıklı verimli bir işbirliği nasıl kurulmalıdır?

– 1998 yılı sonuna kadar en önemli ve birinci sıradaki ticaret ortağımız Rusya idi. Rusya'daki krizden sonra bi-

– მოგესვენაბათ, რომ 1998 წლის ბოლომდე ჩვენი უმთავრესი სავაჭრო პარტნიორი იყო რუსეთი, ხოლო ცნობილი კრიზისის შემდეგ პირველი ადგილი დაიკავა თურქეთმა. როგორც ჩანს, სწორედ ეს ორი დიდი ქვეყანა იქნება ძირითადი პარტნიორი მომავალშიც. პირადად მე უპირატესობას მივანიჭებდი თურქეთს. ჯერ ერთი, თურქეთი – ევროპაა. მეორეც ის, რომ ჩვენმა მეწარმეებმა პაზრის კონსერვაციის საკითხები შეისწავლეს თურქი ბიზნესმენებისაგან, ხოლო ვინც ბრძალ მუშაობდა რუსეთის პაზარზე – გაკოტრდა. დღეს თურქეთი განიცდის მწვავე ფინანსურ კრიზისს, რაც მეტ სიფრთხილესა და წინდახედულობას მოითხოვს.

დაბოლოს, თურქეთი არის ჩვენი სტრატეგიული პარტნიორი. თურქეთის ინტერესს ჩვენდამი ზრდის ის გარემოება, რომ საქართველოს უჭირავს სტრატეგიული მონაკვეთი ევრაზიის სატრანსპორტო დერეფანში, რომელშიც მოძრაობენ ტვირთები და გაედინება ენერგომატარებლების ნაკადი. ჩვენთვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს გაზსადენს, რომელიც მიიტანს საწვავს შაქლნიზიდან არზრუმამდე. ამ პროექტით სისხლხორციელებად არის დაინტერესებული თურქეთიც, რომლის აღმოსავლეთი ნაწილი განიცდის საგრძნობ ენერგეტიკულ სიმწველეს. არანაკლები მნიშვნელობა ენიჭება „ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის“ ნავთობსადენის მშენებლობას. ამ პროექტის წარმატებით განხორციელებაში დაინტერესებული ვართ არა მარტო ჩვენ და თურქეთი, არამედ დინარჩენი ევროპაც. ასე რომ, ენერგომატარებლების გადამზადების საკითხებშიც თურქეთი და საქართველო ერთმანეთის სტრატეგიული პარტნიორები არიან.

- რას უსურვებდით ეურნალ „ახალ ხიდს“ და მის მკითხველებს?
- თქვენი ეურნალი სიმბოლურად მეჩვენება, რომ იგი გამოდის ახალ წელს და შლის ახალ ფურცელს ჩვენი ხალხების უსუსტრობაში. ჩვენ ახლო მეზობლები, ვართ და უნდა ვიყოთ მეგობრები. ვფიქრობ, თქვენს ეურნალს შეუძლია უფრო კანამტკიცოს ეს კავშირები.
- ვუსურვებდი, რომ ეურნალი განდეს ქართველი და თურქი პარტნიორების, მეწარმეების შვეზური, ქართველი და თურქი ხალხების დამაკავშირებელი გზის მშაობი.
- გამაღობთ. ❁

ჩვენ ახლო მეზობლები, ვართ და უნდა ვიყოთ მეგობრები.
Biz sadece komşu değil, dost da olmalıyız.

rinci sırayı Türkiye aldı. Gelecekte de bu iki büyük ülkenin en önemli ortaklarımız olacakları anlaşılmakta.

Bana sorarsanız burada öncelik Türkiye'ye ait. Çünkü Türkiye Avrupa'dır. Sanayicilerimiz de piyasa kurallarını Türk iş adamlarından öğrendiler. Rusya piyasalarında çalışanların bir çoğu iflas etti. Bugünkü şartlar içerisinde, Türkiye ağır ekonomik krizden geçiyor. Bunun göz önünde bulundurulması ve dikkatli hareket edilmesi gerekiyor.

Türkiye bizim stratejik ortağımızdır. Aynı zamanda, Gürcistan'ın Avrasya ulaşım koridorundaki stratejik konumundan dolayı Türkiye'nin bize ilgisi vardır. Avrasya ulaşım koridorunda, mal ve enerji taşımacılığı ile ilgili konuların yanı sıra, Şahdeniz doğalgaz projesi de bizim için çok önemlidir. Şahdeniz-Erzurum projesinin hayata geçirilmesi için Türkiye elinden geleni yapmaktadır.

Çünkü, Türkiye'nin doğusunda enerji sıkıntısı var. Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı da büyük önem arz ediyor tabii ki. Bu projenin ger-

çekleştirilmesinden sadece Gürcistan ve Türkiye değil, Avrupa da yarar görecektir. Dolayısıyla enerji kaynaklarının taşınması açısından Türkiye ve Gürcistan stratejik ortaklardır.

– YENİ KÖPRÜ okurlarına neler söylemek istersiniz?

– Derginizin yeni yıl günlerinde yayın hayatına girmekle, iki halk arasındaki ilişkilerde yeni sayfa açılması gibi önemli sembolik bir görev üstlenmiştir. Biz sadece komşu değil, dost da olmalıyız. Aramızdaki bağların güçlendirilmesine derginizin katkıda bulunacağını düşünüyorum.

Derginizin Gürcü ve Türk siyasetçileri ve iş adamları için bir rehber, Gürcü ve Türk halkını birbirine bağlayan bir yol gösterici olmasını diliyorum

– Teşekkürler. ❁

დაე, 2002 წელი იყოს როგორც ქართველი, ასევე თურქი ხალხისათვის ახალი გამარჯვებებისა და მშვიდობის წელიწადი.

Derginizin Gürcü ve Türk siyasetçileri ve iş adamları için bir rehber, Gürcü ve Türk halkını birbirine bağlayan bir yol gösterici olmasını diliyorum.